

Závěrečný projekt:

Varianta B:

Pro kvalitativní výzkum:

- 1) Téma, problém otázka, úvod a cíle výzkumu. Formulujte téma, problém, otázku svého výzkumu. Napište úvod (nejméně 1 odstavec), v němž představíte téma, vysvětlíte, co chcete zkoumat a proč je to zajímavé (přínosné). V dalším odstavci formulujte cíle vašeho výzkumu. **(4 body v hodnocení projektu)**
- 2) Hlavní výzkumná otázka (1) a vedlejší výzkumné otázky (maximálně 5) **(5 bodů v hodnocení projektu)**
- 3) Uveďte, zda jste si vybrali kvalitativní nebo kvantitativní výzkumnou strategii a proč jste se tak rozhodli (souvislý text). **(3 body v hodnocení projektu)**

1)Téma: Vzdělávání mentálně postižených osob

Problém: Důležitost vzdělávání mentálně postižených osob

Otázka: Proč vzdělávat osoby s mentálním postižením?

Úvod:

Tématem je vzdělávání mentálně postižených osob na školách běžného typu a na školách praktických a speciálních. V praktické části chci na základě rozhovoru a pozorování porovnat důsledky vzdělávání na mentálně postižené děti. Popsat případy, kdy se pomocí vzdělávání dítě plně zapojilo do společnosti (zřetelná komunikace, začlenění se do kolektivu, seberealizace, rozvoj myšlení, hygienické návyky, autoregulace učení, ...) Rozlišit pokrok vzdělání mezi lehce, středně, těžce a hluboce mentálně postiženým. A porovnat rozdíl ve vzdělávání mezi vrozeným mentálním postižením a získaným mentálním postižením. Lidé s mentálním postižením, ať vrozeným či získaným, jsou součástí lidské společnosti a stejně jako „zdraví“ lidé by měli mít svá práva a také své povinnosti. A proto by jim měla být dána možnost se vzdělávat, aby mohli být přínosem pro společnost.

Cíle:

Mým cílem je dokázat, že člověk s mentálním postižením vrozeným(dědičným) či získaným, má nárok na plnohodnotný osobní i pracovní život a tudíž mu má být zpřístupněno vzdělávání. Je zapotřebí nejen mu vzdělávání umožnit a usnadnit, ale také spolupracovat na jeho vývoji. A zjistit, kam až sahají jeho možnosti se vzdělávat.

2)Hlavní výzkumná otázka: Proč vzdělávat osoby s mentálním postižením?

Vedlejší výzkumné otázky: Jak učitelé běžných škol nahlíží na integraci mentálně postižených? Je vhodné začlenit osoby s mentálním postižením do procesu vzdělávání na běžných školách? Co je potřeba změnit v běžných školách, aby nástup mentálně postiženého do této školy byl co nejsnazší? Jaká je podpora společnosti k tomu, aby se osoby s postižením vzdělávaly? Je přínosné pro společnost vzdělávat osoby s mentálním postižením?

3)Pro svoji diplomovou práci jsem si vybrala kvalitativní výzkum, protože, si myslím, že na základě kvantitativního výzkumu, není možnost zjistit, kam až sahají jejich možnosti vývoje. V kvalitativním výzkumu chci využít možnosti bližšího kontaktu s osobami s mentálním postižením. Mám zájem o to, porozumět osobám s mentálním postižením a myslím si, že kvalitativní výzkum je proto nejvhodnější.

- 4) Návrh metody sběru dat, představa o počtu a kontaktování výzkumných jednotek. Jak budete sbírat data? Z čeho budete ve výzkumu vycházet? Jak kontaktujete a vyberete zkoumané jednotky? Souvislý text **(4 body v hodnocení projektu)**
- 5) Úryvek z připravovaného nástroje sběru dat - scénář rozhovoru, plán pozorování atd. **(3 body v hodnocení projektu)**
- 6) Zamyšlení se nad možnými praktickými a etickými problémy při výzkumu (minimálně 1 odstavec) Jaké praktické a etické problémy budete ve výzkumu pravděpodobně řešit? Jak? Souvislý text **(3 body v hodnocení projektu)**

4) Jako metodu sběru dat bych zvolila rozhovory. Rozhovory by probíhaly s mentálně postiženými jedinci, s jejich rodiči, se sociální pracovníci a s blízkými postižených jedinců a se zástupci školských zařízení, které jedinci s postižením navštěvují. Rozhovory budu zapisovat a nahrávat a poté sepisovat v návaznosti na sebe a na jednotlivá témata zkoumání. Ve výzkumu budu vycházet ze zmíněných rozhovorů, z pohledu psychického rozpoložení, z rodinných vztahů mezi tázaným, zda jsou ve svém přirozeném prostředí – doma, či ve škole, kabinetu – v době klidu či vystresování. Na základě pozorování třídy žáků s postižením vyberu děti od nejmenšího postižení po největší a seznámím se s nimi a na základě povolení jejich i jejich rodičů provedu rozhovory. Postup vzdělávání chci také zkoumat na mentálně postiženém jedinci, kterého osobně znám – tudíž rozhovory s ním, jeho rodinou a blízkými jsou předem domluveny – naplánovány.

5) scénář rozhovoru

- Přivítání
- Sezení naproti sobě
- Nezávazné povídání, aby se dotyčný uklidnil
- Navození klidu a důvěry mezi námi
- Seznámení s otázkami, které budou kladeny
- Počkání na souhlas začátku rozhovoru
- Kladení otázek

6) Předpokládám, že mohou nastat problémy v komunikaci samotné – kdy mi například postižené dítě nebude chtít odpovídat. V tom případě se pokusím i s pomocí jeho rodičů získat jeho důvěru a spřátelit se s ním a navázat s ním kontakt. Dalším problémem by mohla být agresivita dítěte. K utlumení této agresivity bych použila takových prostředků,

kteřé by mi byly rodiči doporučeny – z hlediska jejich zkušeností, nebo by se ozhovor odložil na vhodnějši termín. Nedostatek pozornosti může být dalšim problémem u postiženého dítěte. Mým úkolem bude dítě dostatečně motivovat k rozhovoru. Méně možným problémem by mohla být „sexualita“ postiženého vůči mně – i když to bývá tlumeno léky. V tomto případě je nezbytná přítomnost rodičů.

U rodičů postiženého dítěte může dojít k tomu, že nebudou mít zájem vést rozhovor. Pokusím se je předsvědčit o tom, že je to v zájmu jejich dítěte. Dále je také možné, že mi nebude povolen přístup do školského zařízení, které postižený navštevuje. Budu se snažit o vyhovění mi.

- 7) Záznam z prvního realizovaného rozhovoru/pozorování/analýzy dokumentu atd spolu s terénními poznámkami. **VOLBA KVALITATIVNÍHO VÝZKUMU PŘEDPOKLÁDÁ PROVEDENÍ PRVNÍHO POZOROVÁNÍ/ROZHOVORU ATD. JIŽ BĚHEM PŘÍPRAVY PROJEKTU.** Pokud nelze realizovat (ještě nemáte zajištěný vstup do terénu atd..) udělejte rozhovor (a terénní poznámky) s někým, kdo vám pro výzkum může poskytnout informace (důležitý informátor, představitel zkoumané instituce, rodič zkoumaného dítěte atd). a vysvětlete v projektu tuto volbu. **(6 bodů v hodnocení projektu).**
- 8) Námět k modifikaci výzkumného návrhu na základě předchozího bodu. Jak byste na základě prvních zkušeností z terénu upravili plán výzkumu? Souvislý text **(4 body v hodnocení projektu)**
- 9) Seznam relevantní literatury (minimálně 10 položek, dvě z toho zahraniční) dle citační normy jednoho z oborových časopisů. **(2 body v hodnocení projektu)**

7) Rozhovor je veden s matkou postiženého chlapce – jde pouze o první rozhovor k první části – kdy potřebuji zjistit „počátek“ postižení.

1. Jaké postižení má Váš syn?

Můj syn má těžkou mentální retardaci.

2. Kolik je mu let?

33let

3. Kolikáté to bylo těhotenství a jak probíhalo?

Těhotenství bylo druhé. Mám o rok starší dceru než je syn. Průběh obou těhotenství byl naprosto v pořádku. V tehdejší době nebylo možné udělat si testy. Ale dle lékařů byl vývoj mého syna v těhotenství v normálu jako u zdravých dětí.

4. Jak probíhal porod?

Porod byl velmi těžký a složitý. Již u prvního porodu jsem měla problémy. „Dítě nešlo ven.“ Proto také mi bylo doporučeno, abych v kratší době po porodu neotěhotněla. Bohužel se to stalo. A protože jsme věřící, tak jsem o interrupci v žádném případě nepřemýšlela. Porod mého syna přišel předčasně a než mohlo dojít k císařskému řezu, tak se syn dostal do cest. V té chvíli jsem zkolabovala, takže lékaři řešili můj zdravotní stav, neboť život matky má přednost před životem nenarozeného dítěte. Oživovali mě a teprve poté řešili porod dítěte. Lékaři počítali s tím, že syna nezachráním a zvolili porod pomocí porodnickým kleštěmi, kdy byla silně zhmožděna hlavička mého syna. Pak mě odvezli na JIPku, kde až třetí den mi přišli říci lékaři, že syn ještě žije a použili u té věty slovo bohužel.

5.Co na to lékaři?

Lékaři mi doporučili, přímo nařídili, abych dala syna do ústavu, protože nebude vidět, slyšet, nebude chodit, sedět – že bude živoucí mrtvola. Že se o něho postarají lépe v ústavu. Nesouhlasili jsme s tím a syna si vzali do domácí péče.

7.Co bylo příčinou vzniku postižení?

Jednoznačně porod kleštěmi.

8.Kdy jste zjistili, že Váš syn je postižený?

Z rozhovoru vyplývá, že hned po porodu. Akorát jsme v té době nevěděli jak moc je postižený.

9.Jak jste reagovali? Matka – otec

První reakce bylo zděšení a pláč. Nikdo si to nedovede představit, že by se to mohlo stát právě jemu. A postupně jsem se smířila s tím, že je to neměnné.

10.Jak reagovalo okolí – sourozenci...

Dcera byla šťastná, že se jí narodil bratříček, ale byla malinká. Moji rodiče byli zasaženi tím sdělením, ale snažili se mi s tím pomáhat. Rodina manžela? Tchýně poznamenala: „Snacha porodila synovi mrzáka!“ Zbytek manželovy rodiny se k tomu nevyjadřoval.

8)

V tomto případě bych k modifikaci výzkumného návrhu nepřistupovala, neboť zkušenost z terénu mne přesvědčila o správné koncepci stávajících otázek. Primárním cílem těchto otázek byla totiž snaha stručně zmapovat reflexi jednoho z rodičů nad přijetím postiženého dítěte v konkrétním rodinném organismu. Dle získaných informací je zřejmé, že tohoto základního cíle bylo dosaženo..

9)

1. HÁJKOVÁ, V., STRNADOVÁ, I. *Inkluzivní vzdělávání*. Grada: 2010, 224s. ISBN 978-80-247-3070-7
2. KREJČOVÁ, L. *Psychologické aspekty vzdělávání dospívajících*. Grada: 2011, 232 s. ISBN 978-80-247-3474-3
3. KOLEKTIV AUTORŮ. *Strategie a metody výuky dětí s autismem*. Portál: 1998, 271s. ISBN 8071781991
4. BARTOŇOVÁ, M., VÍTKOVÁ, M. *Strategie ve vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami*. Paido: 2007, 247 s. ISBN 8073151584
5. MAREŠ, J. *Styly učení žáků a studentů*. Portál: 1998, 239 s. ISBN 8071782467
6. EMERSON, R. *Problémové chování u lidí s mentální retardací a autismem -- Popisy, postupy a doporučení jak zasáhnout*. Portál: 166 s. ISBN 978-80-7367-390-1
7. ŠVARCOVÁ, I. *Mentální retardace*. Portál: 221 s. ISBN 978-80-7367-889-0
8. SCHOPLER, E. *Strategie a metody výuky dětí s autismem a dalšími vývojovými poruchami -- Příručka pro učitele i rodiče*. Portál: 271 s. ISBN 978-80-7367-898-2
9. THOMAS E., G. *Teaching Students with Mental Retardation: A Life Goal Curriculum Planning Approach*. Prentice hall: 1996, 597 s. ISBN 978-0024202406
10. EDGAR B., E. *Mentally Handicapped Children: Education and Training*. Univ Park Pr: 1982, 268 s. ISBN 978-0839117353

Domnívám se, že jste ve výzkumu nezvolila úplně nejšťastnější cestu. Vaše téma i otázky jsou velmi obecné, není úplně jasné, co chcete zjišťovat, spousta toho, co si vytýkáte za cíl, zkrátka zjistit nechce (jaké jsou maximální možnosti vzdělávání konkrétních jedinců atd.). Když chcete zkoumat možnosti vzdělávání a rozvoje, rozhovor je k tomu asi ta nejméně vhodná cesta. Doporučuji téma ještě jednou přepracovat a až pak se pustit do výzkumu, tak aby tento výzkum mohl přinést nějaké nové a zajímavé poznatky.